

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Qvatvor Conseqventibvs Pertexens, Quae post beatum S. Xauerij
Obitum Soc. Patres ad Dei gloriam in iisdem Prouinciis gessere

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1667

70. De dente sinij albi Zeilanen. à Prorege combusti.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11445

ex præda quantas secum opes abstulerint, vel vno certè qui erat inæstimabilis pretij, thesauro regio locupletari potuerunt. Sed nec Regem, nec omnem Zeilanum iactura vlla tristius sideravit, vt dentis vnus ex albo quodam simio deprompti de quo narrat illa barbaries, fabulositates antiquiores omni æuo; risu quidem lato, sed miseratione digniores; ad eò miseris dæmon exsculpserat oculos etiam innatæ rationis vt eo simio diuinitatem nullam superiorem agnoscerent, nullas eius dente Sacratiores reliquias. Dentem illum templo, Sacerdotibus, & victimis colebant, non ea modo in insula, sed magna in parte Orientis, nam ex regno Pegu trans sinum Bengalæ iacente aderat quotannis solennis legatio, magno donorum ingentium ambitu, hoc solum deposcens vt dentis illius tam beati figuram conflata ex moscho, & ambaro massæ, impressam referret, pretiosissimo inclusam scrinio, idque summæ gratiæ habebat loco. Hunc ergo dentem tam famosum postquam vulgatum est cessisse quoque in prædam Lusitanis, misere barbari qui ducentis, trecentis vt scribunt alij) Pardaorum millibus eum redimerent, adiunctis etiam pretio muneribus non vulgaris æstimationis. Celebrabantur hæc in aula cupidum multorum sermonibus, qui partem hinc sibi velut ex spoliis statuebant iurè obtingere, foreque hanc planè optimam; quod exaggeratam pretij indicationem barbari non dubitarentur, millione aureo admitturi. Fuit quin etiam ex nobilitate primaria qui magnis precibus ambiuit dentem sibi Goa in regnum Pegu portandum committi, ratus, nec frustra thesauris ingentibus se ditandum, eius solum visendi copia, quacumque transisset obiter facienda: verum enimvero Constantini Proregis excelsitas animi, rationes exosa quæcumque abiectum aliquid olerent, nedum impias, vt re ipsa hæc erat; ad præuertendam apud minus peritos erroris accusationem, disputari voluit à Theologorum doctissimis, antistite coram, & nobilitate vniuersa, rea sceleris foret, an licita dentis illius venditio; vbi vero multo doctorum vtrinque examine, post longam denique agitationem inter sapientissimos homines constitit, venditionem illam fore nefariam; iussum Constantinus proferri dentem, explorandum attente, & recognoscendum omnibus obtulit quibus esset antea perspectus, ne posset ambigi ab eo diuersus. Inde aureo exemptum loculo, saphiris, & pyropis graui, cunctorum oculis curiosè in exitum intentis; illum in mortarium demittit: iubet teri pistillo, in tenuissimum puluerem redigi; inspergi accensis carbonibus eundem puluerem, iamque in cinerem solutum, eo cum ipsis carbonibus projici, vbi reperiri, nullius mortalis valerent indagatione. Hoc sepulchri honore condecoratus est dens albæ Simiæ Zeilanæ, condignis reseruatus exequiis religiosa eius manu fortiter exsoluendis, qui millionis aurei lubenti iactura, infame illud diuini nominis, & vile probrum ex rerum natura sustulit. Iam Christiani Piscariæ, incolendi regni Iafanapatani spe amissa, sedes in Manara fixerant, cui ad arcendam ab

70.
De dente
simij albi
Zeilanen. à
Prorege
combusti.

ijs iniuriam Praefectus est Georgius Mellius de Castro cum praesidiariis Lusitanis centum quinquaginta, & decem nauibus; arx quoque postea praesidio adiuncta, & sexennio elapso additum Societatis Collegium. Illic item manus operariorum selecta remanserat, quae partim Parauis partim ad laborabat militibus, de P. quidem Hieronymo Vasio, praecleara memorantur in Lusitanorum emendandis moribus edita, praeter hominum plus mille capita quos à simulachris ad Christum traductos sua ipse lustrauit manu: fueratque profecto tum nouis, tum veteribus Christianis conducibilis ad salutem, vnum in Manara iunctim populum constare: quam passim per illa Piscariae infelicissima littoralia diuisos ut ante habitare, cum possent ijs Patres commodius, citius, opportunius praesto esse; sed enim praeter ingenitum soli natalis cacohetes, nunquam sic radicatus euulsus quin fibra tenui haereat, vel sero in lucem exitura; pestilentem morbum, corruptus caeli eius tractus, per se iam satis insalubris, toti insulae afflauit anno 1563. & hominum millia quatuor extinxit, quibus Patres quamuis, & ipsi aegrotarent strenua opera adfuere. Et hoc ad vltimum pestis & stragis argumento, nutantes antea Parauis, persuasi sunt relicta Manara in solum patrium redire.

71.
Vita & mors
Nicolai
Lancilloti.

Supereft, postrema haec libri pars vitae mortisque reliquias colligat, quibus insignius nonnulli suum ministerium honorarunt, quos descriptionis huc vsque temporibus, & locis, vocauit Deus ad praemium apostolici muneris bene gesti. Reddam tamen aptius alibi de Melchione Carnero, Francisco Perez, Melchione Nunnio, vbi mihi eorum & memoriam & nomen, & facta referent Sinenses & Iaponiae missiones. Nunc tantum memoro, nunquam mihi sub stylum redituros; atque imprimis P. Nicolaum Lancillotum patria Urbinatem, S. Ignatio in paucis carum, eoque ductore diuinis primum aeternorum imbutum studiis, & eodem postea mittente in Orientem destinatum cum P. Antonio Criminali: ibant Roma in Lusitaniam pedites, absque viatico, tectum, victumque mendicatio quotidie rogantes. Verum sua illa tam laeti paupertate, austeroque illius molestiarum comitatu, ut cum possent oblato largiter comiteu iter illud percommodè agere, constanter omnia recusarent; sua illa inter se abunde contenti mutua caritate, precandi delitijs, & pia de Deo colloquutione, qua interpunctus itinerum labor iucundè fellebatur. In Lusitaniam venerant; fuitque in Indiam breui post nauigandum, cum Ioanne Beira; dignos tam heroica prouincia tres viros, elegerat Deus, mittebatque, in pugnas virtuti quam iis contulerat non inferiores, criminales in Badagas ethnicos, eorum ferro pro Christo necandum. Beiram in naufragia, pericula, crucesque varij generis inter Molucarum barbaros deuorandas. Lancillotum in longam annorum duodecim mortem, ex valetudine sic perpetuo afflicta, ut (quod ipse testatur) semper animam agens cum morte luctaretur; sic obsequiosa caritati, ut negotiis diuinæ gloriae, & iuuandorum animorum nunquam non adesset. Goam mense Septembri applicuit anno 1545. adhibitusque